

ОСВІТНІ І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО- ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

V Міжнародної науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених

18-19 квітня 2024 року

Запоріжжя
Україна

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

Ministry of Education and Science of Ukraine
Department of Education and Science of Zaporizhzhia Regional State Administration
Municipal Institution of Higher Education "Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy"
of Zaporizhzhia Regional Council

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
V Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених
«ОСВІТНІ І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
У МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ»

BOOK OF ABSTRACTS
of the V International scientific and practical conference of students and young researchers
"EDUCATIONAL, CULTURAL AND ARTISTIC PRACTICES IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S
INTEGRATION INTO INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND INNOVATIVE SPACE UNDER WARTIME
CONDITIONS"

18-19 квітня 2024 року
April 18-19, 2024

Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

*Рекомендовано до друку Вченою радою комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
(протокол № 7 від 16 квітня 2024 року)*

Редакційна колегія:

В. В. Нечипоренко (відповідальний редактор), доктор педагогічних наук, професор, Хортицька національна академія;
Н. М. Гордієнко, доктор соціологічних наук, професор, Хортицька національна академія;
М. С. Кудінова, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;
О. М. Галієва, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;
О. О. Сташук, кандидат педагогічних наук, Хортицька національна академія;
Г. Б. Глущенко, старший викладач, Хортицька національна академія;
О. В. Макаренко, методист, Хортицька національна академія.

Бібліографічні редактори:

Єнєва С. В., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;
Прохорова С. П., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;
Двореченцева А. С., методист, Хортицька національна академія.

О 72 **Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу** : збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 18-19 квітня 2024 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. Запоріжжя : Вид- во Хортицької національної академії, 2024. 1024 с.

Educational, Cultural and Artistic Practices in the Context of Ukraine's Integration into the International Scientific and Innovative Space under wartime conditions : Book of Abstracts of the V International scientific and practical conference of students and young researchers (Zaporizhzhia, April 18-19, 2024) / General editor V. Nechiporenko. Zaporizhzhia : Publishing House of Khortytsia National Academy, 2024. 1024 p.

ISBN 978-617-7929-16-0

Збірник містить тези доповідей учасників V Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу», приуроченої до Дня науки в Україні та організованої науково-педагогічним колективом Хортицької національної академії у співпраці з українськими і зарубіжними партнерами. Опубліковані тези доповідей розкривають специфіку й інноваційний досвід розв'язання актуальних проблем освітніх і культурно-мистецьких практик у глобальному громадянському суспільстві з урахуванням наукових досліджень і практичної діяльності у галузях початкової освіти, корекційної педагогіки, спеціальної психології, фізичної терапії, ерготерапії, соціальної роботи та соціальної педагогіки, сучасних тенденцій розвитку мистецтва, дизайну, соціально-гуманітарних наук, менеджменту та туризму.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам і широкому колу фахівців суспільно-гуманітарного профілю.

Редакційна колегія може не поділяти концептуальні ідеї авторів та інтерпретаційні підходи, репрезентовані у змісті тез. Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

УДК 373.3:376-056.264(477)[37:001.83(100)]-044.247"36"

ISBN 978-617-7929-16-0

© Автори тез, 2024

© Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2024

- знання основ сімейного законодавства, прав та обов'язків кожного члена сім'ї, правових норм, якими регулюються сімейні стосунки
- наявність умінь і знань необхідних для виховання дітей та готовності до цього;
- розуміння особливості функціонування репродуктивної системи та знання культури побудови гармонійних сексуальних стосунків;
- вміння розподіляти сімейні обов'язки, згідно можливостей та здібностей членів сім'ї;
- здатність продуктивно спілкуватись, пояснювати власні почуття, довіряти партнеру, знаходити компроміс у конфліктних ситуаціях, створювати здоровий клімат в сім'ї;
- соціально-психологічна зрілість потенційних партнерів (прагнення до особистісного розвитку та самовдосконалення у подружніх стосунках; відповідальність та терпимість; позитивне мислення та позитивне світосприйняття [1; 5].

Таким чином, формування готовності та відповідального ставлення юнацтва до сімейного життя стає однією з найважливіших проблем сьогодення, оскільки її загострення зумовлюється кризовим станом суспільства, соціальною та політичною нестабільністю, невизначеністю щодо майбутнього. Це передбачає розвиток низки важливих життєвих компетентностей студентської молоді та юнацтва. Йдеться про підготовку їх до непростой роботи, створення та збереження міцної сім'ї, акумуляції та реалізації її ресурсів на благо родини та українського суспільства в цілому.

Усе означене вище зумовлює соціальну значущість організації спеціальної соціально-педагогічної діяльності з особами юнацького віку щодо їх підготовки їх до шлюбу й батьківства. В основі такої професійної діяльності - ознайомлення їх з функціями сім'ї, особливостями впливу установок особистості на сімейне життя, роллю ґендерних стереотипів тощо. Серед найбільш оптимальних засобів реалізації такої діяльності - тренінгові заняття з використанням різноманітних інтерактивних вправ, які допоможуть у набутті нових знань, опануванні умінь і навичок взаємодії, формування готовності до сімейного життя в цілому

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Магдисюк Л. Фактори, що обумовлюють психологічну готовність молоді до шлюбно-сімейних відносин. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka*. № 52 (02). 2020. С. 67-70. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19040/3/98_52_iii_2020_s-67-70.pdf (дата звернення 29.03.2024).
2. Денисенко А. О. Психологічна готовність старших підлітків та юнацтва до подружніх взаємовідносин: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07. Педагогічна та вікова психологія. Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2003. 17 с.
3. Потьомкіна К. В., Шестеро Ю. В. Психологічна готовність до сімейного життя юнаків і дівчат студентського віку. *Науково-методичний електронний журнал «Концепт»*. 2017. Т. 12. 38–44 с. URL: <http://e-koncept.ru/2017/770220.htm> (дата звернення 27.03.2024).
4. Левицька Т. Л. Розвиток психологічної готовності студентської молоді до створення сім'ї: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.09; Національна академія державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького. Хмельницький, 2009. 20 с.
5. Zhuravlova L., Haletskyi O. The factors of psychological readiness for family life in early adulthood. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*, 43 (1), 2020, Р. 20-25. URL: <https://doi.org/10.37203/kibit.2020.43.03> (дата звернення 27.03.2024).

Мосаєв Юрій Володимирович,

кандидат соціологічних наук, доцент,

доцент кафедри психології та соціальної роботи

Хортицька національна академія,

м. Запоріжжя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ВЕТЕРАНАМ ЗА ПРИНЦИПОМ «РІВНИЙ - РІВНОМУ»

Реінтеграція ветеранів передбачає надання комплексної допомоги ветерана з врахуванням їх безпосередніх потреб та втрачених функцій, що є основою їх соціальної ізоляції та неможливості вести

повноцінне гармонійне життя. Зважаючи на це реінтеграційні програми ветеранів повинні передбачати надання психосоціальної допомоги. Зазначена допомога може надаватися в різних формах, але на думку В. Гараніна великий потенціал в цій сфері належить технологіям, що базуються на принципі «рівний-рівному» [1, с.12]. Ми згодні із зазначеною концепцією і покладаємось на високий рівень потенціалу підготовки ветеранів, які б мали мотивацію проводити групові заняття за принципом рівний рівному з метою надання психосоціальної допомоги.

На думку В. Климчук одним головних принципів надання психосоціальної допомоги є процес посттравматичного зростання [2]. На нашу думку посттравматичне зростання і є одним з головних маркерів ефективності надання психосоціальної допомоги ветеранам та членам їх родин.

Надання психологічної допомоги ветерану за принципом «рівний рівному» передбачає підходити до ветерана як до рівного, визнаючи його досвід, компетенції та індивідуальні потреби. Психолог повинен демонструвати емпатію та повагу до ветерана, розуміючи його унікальний досвід та переживання. Важливо створити безперешкодне середовище, де ветеран почуває себе зручно та може вільно висловлювати свої думки та почуття. Психолог та ветеран працюють як партнери, обмінюючись інформацією та враховуючи погляди один одного при вирішенні проблем. Кожний ветеран має унікальні потреби та контекст, тому важливо розробляти індивідуальний план психологічної підтримки, враховуючи його особистість та життєві обставини. Психолог і ветеран відчувають спільну відповідальність за процес психологічної підтримки та досягнення поставлених цілей. Психолог сприяє розвитку самостійності та внутрішніх ресурсів ветерана, допомагаючи йому знайти власні шляхи подолання труднощів. На думку американського дослідника-ветерана Jeremy P. Crosby [3], принцип «рівний-рівному» може бути основою циклу занять спрямованого на надання комплексної психосоціальної допомоги ветеранам.

Перше заняття за цією системою буде спрямоване на знайомство з ветеранами виявлення їх мотивації щодо участі в реабілітаційних заняттях. Це заняття ми розглядаємо як ознайомче. За потреби може бути проведено кілька ознайомчих занять з різними учасниками щоб сформувати єдину ветеранську групу.

Перше заняття основного курсу повинно бути зосереджене навколо теми «Вітаємо з поверненням додому». Зміст зазначеного заняття повинен бути спрямований на релакс та усвідомлення водо розділу між життям військовим та громадянським. Для ветерана важливо усвідомити, що він увійшов у нову стадію функціонування в суспільстві і для успішної інтеграції в це життя необхідно засвоїти певну кількість компетентностей актуальних для нього саме зараз і тільки вони зможуть забезпечити йому успішність в новій соціальній реальності.

В рамках другого заняття нам слід окреслити перелік норм цивільного життя. В рамках зазначеного заняття слід не тільки окреслити сам перелік норм, але і пояснити учасникам їх доцільність та важливість саме в рамках їх особистого життя та їх соціальної затребуваності.

Третє заняття основного курсу доцільно присвятити актуалізації потреби в організації ветеранів та їх спільної взаємодії в рамках досягнення індивідуальних та групових терапевтичних ефектів. Актуалізація зазначеного наративу повинна сприяти консолідації терапевтичної групи та усвідомлення власної місії в процесі реінтеграції ветеранів.

Четверте заняття доцільно присвятити проблемам стратегії та тактики реінтеграції ветеранів під час групових занять. Важливість зазначеного заняття полягає в тому, що учасники групи повинні отримати орієнтири з приводу власних можливостей як короткостроковій так і середньостроковій перспективі.

П'яте заняття повинно бути присвячено темі порозуміння ветеранів з цивільними людьми. Зазначене заняття може бути розтягнутим у часі і навіть не можна виключати проведення двох занять за цією тематикою. Це зумовлено важливістю зазначеної тематики для загального процесу реінтеграції ветеранів та членів їх родин, тому тренер може прийняти рішення з приводу проведення двох занять із зазначеної тематики.

Шосте заняття доцільно присвятити актуалізації системи правил та рекомендацій з приводу практичної реінтеграції ветеранів до умов цивільного життя. Зазначені правила та поради дуже важливі для виконання індивідуальної та групової роботи з приводу реінтеграції до сучасного українського суспільства.

Процес реінтеграції ветеранів є важливим та водночас складним і вимагає допоміжної роботи. Одним з важливих його компонентів є реакція на тригери, які можуть мати негативний ефект на безпосередню реінтеграцію. Тому в рамках реінтеграційного курсу важливо провести заняття присвячене

саме боротьбі із зазначеними тригерами, які можуть стати основною проблемою реабілітації ветеранів. Тому в рамках зазначеного заняття слід сформулювати запобіжники для поглиблення зазначеної проблеми.

Процес реінтеграції є важким та багатоаспектним процесом і тому протягом нього у учасників можуть бути актуалізовані розчарування. Розчарування спричиняють розчарування та зниження мотивації в подальшій роботі з реінтеграції. Тому ветерани повинні отримати компетенції в сфері боротьби з розчаруваннями і тимчасовими кризовими явищами, спричиненими ними.

Однією з головних технологій боротьби з кризами та розчаруваннями є спирання на свої сильні сторони. Так як кожна людина має свої сильні сторони то це і є головним особистісним ресурсом особи і тому в кризових ситуаціях вона спирається саме на нього. В той же час достатньо багато ветеранів можуть не усвідомлювати зазначеного механізму і не використовувати його, а компенсувати свої проблеми за рахунок алкоголю та інших психостимуляторів. Тому роботи з активізацією своїх власних ресурсів як в кризових ситуаціях так і в повсякденному житті.

Наступне десяте заняття ми рекомендуємо присвятити пошуку нових сенсів життя. Саме вони повинні стати основою реінтеграції ветерана. Нові сенси життя це орієнтація на пошук нових професійних занять, відновлення відносин з рідними, тощо. З точки зору безпосередньої програми занять, пошук нових сенсів життя є важливим елементом саморозвитку ветерана.

Процес реінтеграції ветерана є багатоаспектним процесом, що приховує в собі значну кількість небезпек. Вони можуть призводити до реінтеграційного регресу. Зазначені проблеми можуть мати психологічний, соціальний, фізичний чи матеріальний характер, але вони є типовими. Тому в рамках занять слід передбачити окреме заняття спрямоване на уникнення потенційних проблем ветеранів.

Наприкінці реінтеграційного курсу слід провести заняття на тему «Адаптація та родина». Зазначене заняття повинно бути спрямовано на актуалізацію проблеми відносин з рідними та розкривати сферу особистісних відносин ветерана. Зазначений блок один з основних в рамках роботи з ветеранами.

Останнє заняття в рамках програми повинно бути присвячено темі «Те, що колись працювало». Тобто заняття спрямоване на подолання ілюзій в сфері власного розвитку. Тобто кожен ветеран повинен зрозуміти чому багато його навичок з довоєнного та воєнного періоду не будуть працювати в рамках нових реалій життя. Саме компенсація старих навичок новими і повинна стати основою нового життя ветерана.

Після завершення всього циклу занять слід провести остання завершальне заняття в рамках якого слід обговорити особливості супроводу ветерана та подальшу індивідуальну роботу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горанін В. Ю. Концепція «peer-to-peer» як різновид ефективної фасилітації «ветеран – ветерану» в навчальному процесі. *Третій рівень освіти в Україні: становлення та тенденції : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції*, 17 – 19 листопада 2023 р., с. Світазь Шацького району Волинської області. Львів Торунь : Liha-Pres, 2023. с. 12-16.

2. Климчук В. О. Психологія посттравматичного зростання: монографія. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2020. 125 с.

3. Jeremy P. Crosby. The Civilian Life Field Manual. How to Adjust to the Civilian World after Military Service. Dog Ear Publishing. Indianapolis. 2010. 76 p.

Моторний Олександр Васильович,

здобувач 2 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 053 Психологія,

Хортицька національна академія,

м. Запоріжжя, Україна

Науковий керівник – **Бочелюк В. Й.,**

доктор психологічних наук, професор,

завідувач кафедри психології та соціальної роботи,

Хортицька національна академія,

м. Запоріжжя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРИХИЛЬНОСТІ ЯК ЕМОЦІЙНОГО ЗВ'ЯЗКУ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Yaroslava Markevych EXPLORING THE INTERPLAY OF SLEEP PARALYSIS AND HYPNAGOGIC HALLUCINATIONS IN THE CONTEXT OF NIGHTMARES: A SCIENTIFIC PERSPECTIVE.....	490
Марущак Ольга Григорівна МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	491
Маслянікова Ірина Вікторівна ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	496
Мельман Олена Олександрівна, Геря Анастасія Олексіївна АДАПТАЦІЯ УЧНІВ ПЕРШИХ ТА П'ЯТИХ КЛАСІВ ДО ЗМІНЕНИХ УМОВ НАСТУПНОЇ ОСВІТНЬОЇ ЛАНКИ.....	499
Мельник Іларія Володимирівна ПОНЯТТЯ «СТАТЕВА ІДЕНТИЧНІСТЬ» ТА ЇЇ СТРУКТУРА.....	501
Мельник Олена Володимирівна ЗНАЧЕННЯ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У КОНТЕКСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	503
Мимрик Андрій Іванович ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СТАНОВЛЕННЯ ЦІННІСНОЇ СФЕРИ В СТУДЕНСЬКОМУ ВІЦІ.....	505
Павленко Анатолій Іванович, Мовчанюк Елеонора Георгіївна ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ ДО МАТЕРИНСТВА У ДІВЧАТ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ.....	507
Мовчанюк Елеонора Георгіївна ГОТОВНІСТЬ ЮНАЦТВА ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	510
Мосаєв Юрій Володимирович ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ВЕТЕРАНАМ ЗА ПРИНЦИПОМ «РІВНИЙ - РІВНОМУ».....	511
Моторний Олександр Васильович ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРИХИЛЬНОСТІ ЯК ЕМОЦІЙНОГО ЗВ'ЯЗКУ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	513
Надтока Аліна Олександрівна НАУКОВІ ПОГЛЯДИ НА РОЗВИТОК ЕМПАТІЇ ПІДЛІТКІВ.....	516
Назаровець Тетяна Іванівна ПРОФІЛАКТИКА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ, ЯК ЗАПОРУКА МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я РЯТУВАЛЬНИКІВ.....	517
Непша Олександр Вікторович СОЦІАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	519
Новосад Анна Володимирівна ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ.....	520
Нохріна Ірина Сергіївна ЧИННИКИ УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	522
Овчаренко Олена Юріївна ВИКОРИСТАННЯ КОПІНГ СТРАТЕГІЙ У ПОДОЛАННІ СТРЕСУ СТУДЕНТІВ З ТА БЕЗ ІНВАЛІДНОСТІ.....	524
Олійник Ірина Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ПЕРШОМУ КУРСІ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	526
Ostapenko Olena Ivanivna FEATURES AND STRATEGIES FOR COPING WITH ANXIETY IN ADOLESCENT IDPs.....	528
Панов Микита Сергійович ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА.....	529
Пантелєєва Аліна Олександрівна РІВНІ САМООЦІНКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	531
Петренко Елла Євгенівна ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЙ КОПІНГ-ПОВЕДІНКИ.....	534
Петриків Станіслав НАРАТИВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У ДІГІТАЛ-ЕРІ.....	536
Петриків Станіслав МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ЯК ВІДПОВІДЬ НА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	538
Пирогов Олег Володимирович ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСОБИСТОСТІ ЯК СИНЕРГІЯ В ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	540